

Kresebné techniky

Teoretická část:

V kresbě se odrážejí různé psychické i jiné procesy.

Projevuje se v ní typ temperamentu, osobní tempo i emoční prožívání.

Kresebné testy poskytují psychologovi mnoho informací.

Kresebné techniky zaměřené na orientační posouzení celkové vývojové úrovně

k posouzení celkové vývojové úrovně je možné využít dětskou kresbu pouze v předškolním a raném školním věku. V pozdějším období tuto diferenciační schopnost ztrácí. Kresbu lze chápat jako neverbální symbolickou funkci. V ní se projeví tendence zobrazit realitu tak, jak dítě chápe.

Vývojové fáze kresby

- **Presymbolická senzomotorická fáze**
- **Fáze přechodu na symbolickou úroveň**
- **Fáze primárního symbolického vyjádření**

Presymbolická senzomotorická fáze

- Pro děti batolecího věku je grafomotorická činnost, tj. čmárání, zajímavá sama o sobě, často víc než její výsledek.
- Dítě se svým výtvozem ještě dále nezabývá ještě pro ně nemá žádný význam.

Fáze přechodu na symbolickou úroveň

- Na počátku předškolního věku se děti začnou zajímat o to co vytvořily.
- Postupně zjistí, že čmárání může být prostředkem ke zobrazení reality.

- Kresba se stává symbolem.

Vývoj kresby lidské postavy

- Děti kreslí všechno co je nějak zaujme, velmi často zobrazují lidi.
- Vývoj této kresby má rovněž svůj typický průběh odrážející celkový psychický rozvoj.

Stádium hlavonožec

- Kresba člověka se projevuje přibližně ve třech letech.
- Dětské pojetí lidské postavy vychází ze zkušeností s vlastním tělem, i výsledkem pozorování jiných lidí.
- Pro děti má největší význam lidský obličej, je důležitý při navazování lidského kontaktu.
- Důležité jsou i končetiny, které jsou důležité pro jakoukoliv aktivitu.

Primární zobrazení lidské postavy jsou hlavonožci, jejichž existence potvrzuje předpoklad, že dítě nejdříve kreslí to co považuje za důležité.

Stádium subjektivně fantazijního zpracování

- Období 4-5 roku.
- Typické zobrazení akcentuací detailů.
- Typickým příkladem jsou průhledné
- Kresby (např. dítě nakreslenou postavu postupně obléká)
- Zde již zobrazují trup.

Stádium realistického zobrazení

- Tj. přechod k realismu. Na konci předškolního věku se dětské výtvary stále více podobají reálné skutečnosti. Kresba postavy bývá v této době již dvojdimenzionální. Obsahuje všechny objektivní důležité detaily. Postava je propracovanější.

Stádium stagnace a preference schematického zobrazení

- Po desátém roce se kresebné schopnosti obvykle už nerozvíjí. V období prepuberty nebývají se svými výtvary spokojené a jsou k nim nadměrně kritické a kreslení je přestává bavit. V této době již nelze kresbu používat ani pro orientační odhad celkové úrovně rozumových schopností!

Test kresby lidské postavy

Administrace

- Test lze použít již od tří let. Není časově limitován, jeho administrace trvá obvykle 10-15 minut.
- Je možné jej dávat individuálně nebo skupinově, v závislosti na věku testovaných dětí i účelu vyšetření.

Charakteristika testu

Zkoušku kresby lidské postavy vytvořila v roce 1926 F. Goodenoughová. K hodnocení užívala volné kresby, dle představy, kdy dítě musí námět samostatně zpracovat.

Vycházela při tom z předpokladu že dětská kresba se zákoně vyvíjí a její vývoj se projevuje přibýváním detailů i s rostoucí správností jejich provedení.

- Testy určené pro děti od 3,5 do 11 let.
- Může být administrován buď individuálně či skupinově.

Hodnocení a interpretace

Součet bodů za splněné položky získáme obsahový, formální a celkový skór. Obsahový skór charakterizuje kvalitu a počet detailů kresby. Formální skór klasifikuje způsob provedení kresby.

Kresebné techniky zaměřené na hodnocení senzomotorických dovedností

- Pokud je třeba posoudit úroveň senzomotorických dovedností pak jsou vhodnější testy obkreslovány. Dítě má pouze za úkol napodobit tvar předlohy.
- Metody obkreslování jsou založeny na předpokladu, že schopnost dítěte napodobit určitý obrazec je závislá jak na zralosti a dobré funkce mozkových center.

Vývoj kresebné nápodoby je podmíněn rozvojem jemné zrakové precepce a senzomotorické koordinace. Pokud dítě nepozná že obrázek nakreslilo nesprávně jde nedostatky v oblasti vizuální percepce.

Test obkreslování

Charakteristika testu

- Metoda slouží k posouzení vývojové úrovně senzomotorických dovedností respektive jejich nedostatků.
- Testový materiál tvoří 12 předloh které zobrazují geometrické obrazce různé složitosti.

Administrace

- Test lze použít již od tří let. Není časově limitován, jeho administrace trvá obvykle 10-15 minut.
- Je možné jej dávat individuálně nebo skupinově, v závislosti na věku testovaných dětí i účelu vyšetření.

Hodnocení interpretace

- Reprodukce každé předlohy je hodnocena podle způsobu provedení kresby, součet bodů převedený na stanovenou normu nám určí stupeň rozvoje senzomotorických dovedností každého dítěte.
- Kresbu lze analyzovat podrobněji, podle převažujících, typických chyb, podle kvality výkonu v průběhu času atd.

Bender-gestalt test

Charakteristika testu

- Test obkreslování obrazců L. Benderové patří mezi klasické metody klinické psychodiagnostiky.
- Vznikl v roce 1948, vychází z gestaltistické teorie berlínské školy.
- Podle této teorie vychází vývoj vnímání i zobrazování od prvotních, neuspořádaných komplexů a směřuje k celkům nějak tvarově vyhraněným a vnitřně diferencovaným.
- Na základě této teorie je možné hodnotit vývojovou úroveň dítěte podle toho, jak je jeho kresba vnitřně členěna a jak respektuje reprodukováný tvar.

Administrace

- Test je určen pro děti od 5 do 11 let.
- Lze jej administrovat individuálně i skupinově, obkreslení všech obrázků 10-15 minut.

Hodnocení a interpretace

- Kresbu posuzuje podle způsobu provedení jednotlivých obrazců.
- Hodnotící schéma obsahuje 51 položek, zaměřených na kvalitu provedení obrazce, jeho lokalizaci v prostoru, zvládnutí integrace, části figury v rámci celku.
- Testy obkreslení jsou vhodné zejména pro předškolní děti a mladších školních dětí.
- U starších dětí je používáme především tehdy, když lze předpokládat že jejich senzomotorické schopnosti nejsou na obvyklé úrovni! To znamená u dětí s CNS a ADHD, syndromem mentálně, sluchově, řečově a jinak handicapovaných!

Praktická část:

Výzkum - proběhl ve školce u dětí kolem 3-5 let. Děti nakreslily všichni lidské postavy

Literatura:

ŠKUBALOVÁ, T. Re: Prezentace - doplnění k tématu „Kresebné techniky“ [elektronická pošta].
Message to:David Hubený [2009.05.12]. Osobní komunikace.